

Jacques Le Goff: *Priča o Europi*.-Izd. "Školska knjiga",
Zagreb 2002, str. 91.

Autor ove dosta neobične knjige je sigurno najugledniji historičar današnjice Jacques Le Goff, inače rođen je u francuskom mjestu Tulonu 1924. godine. U rodnom mjestu završio je osnovno i srednje obrazovanje i u periodu 1945.-1950. godine studirao historiju na Sorboni. Doktorska disertacija i cijeli njegov naučni rad posvećen je proučavanju složenih struktura srednjevjekovne evropske historije i vodeći je predstavnik "Nove historije" (*La nouvelle histoire*) kako se s pravom naziva široki pokret historijske nauke koji se svojim pristupima povijesnom životu odvojio od tradicionalnih interpretacija prošlosti.

Nastanak i razvoj ovog pokreta vezan je za ugledni francuski historijski časopis "Anali" (*Annales: Economies, Societes, Civilisations*) koji su 1929. godine pokrenuli Lucien Leblvre (1878-1956) i Marc Bloch (1886-1944) te od 1947. godine za Šestu sekciju "Ecole Pratique des Hautes Etudes", čiji je predsjednik od 1962. do 1977. godine bio i Jacques Le Goff.

Nastupajući u suprotstavljanju tradicionalnoj historiografiji, koja je jednostrano bila usmjerena na bilježenje "zbivanja" uglavnom političkog značaja, historičari okupljeni oko "Anala" postavili su sebi cilj ostvarenje cjelovite historije, usmjeravajući svoje studije prema do tada zapostavljenim područjima i historijskim izvorima. Upravo to proširivanje polja istraživanja dalo je radovima historičara multidisciplinarni značaj, prvenstveno s obzirom na to da su im orijentacija postala: humana geografija, povijesna ekonomija i društvena sociologija a zatim na izbor novih tema kao što su: hrana, tijelo, slika, mit, mentalitet, osjećajnost, knjiga i dr., i time se sve više približavaju povijesnim istraživanjima antropologije. Nedavno je upravo Jacques Le Goff u više navrata naglasio kako je krajnji cilj novog znanja o ljudskom vremenu "povijesna antropologija".

Gotovo su svi predstavnici analista, a Jacques Le Goff posebno, uporedo s knjigama svojih istraživanja, objavljivali brojne studije i rasprave posvećene problemima metode historijske nauke, šireći tako svoj uticaj daleko preko Francuske. Sretno spajajući bogato znanje s jasnim izlaganjima izrazito književne vrijednosti, Jacques Le Goff je mnogo pridonio popularizaciji historije u širokom krugu čitalaca. Glavna su mu djela: *Trgovci i novčari u srednjem vijeku* (Pariz, 1956), *Intelektualci u sre-*

dnjem vijeku (Pariz, 1957), *Srednjovjekovna civilizacija zapadne Evrope* (Pariz, 1965), *Za drugojačiji srednji vijek* (Pariz, 1977), *Nastanak čistilišta* (Pariz, 1981), *Priča o Europi* (Pariz, 1996). Treba napomenuti da su ovo prva, francuska izdanja a svaka od ovih knjiga doživjela su brojna izdanja na svim vodećim jezicima svijeta i smatraju se udžbenicima za razumijevanje srednjovjekovnih mijena evropskog kontinenta.

Zajedno sa Pierrom Noraom izdao je u dvije sveske zbornika studija analista pod programskim naslovom "Faire de l'histoire" (1974.). U Bosni i Hercegovini Jacques Le Goff do sada nije cjelovito predstavljen niti preveden, samo u jednom slučaju napravljen je prijevod (u sarajevskom časopisu "Izraz" 1989. godine) dijela njegovog uvoda iz knjige "Srednjovjekovni čovjek".

Knjiga: "Priča o Europi" Jacquesa Le Goffa, uvjerenog borca za ujedinjenje Evrope, o čemu je napisao veliki broj studija, rasprava i programskih tekstova, je vrlo neobično pisana brošura. Namijenjena je za najmlađi uzrast, učenike uzrasta osnovne škole u kojoj je historija Evrope ispričana na nov, neobičan, slikovit i nesvakidašnji način. Autor tvrdi da za malo više od tri sata leta putnik iz Pariza stigne u Istanbul (nekadašnji Konstantinopol) danas vrlo veliki grad. Na tom interesantnom putovanju Le Goff vrlo vješto i uvjerljivo kazuje prošlost i povijest Evrope, ukazuje na sve afirmativne i vrijedne njene sastojke od najstarijih vremena do danas, povezuje vremena, epohe, prošlost, kulture, civilizacije sa sadašnjosti te nalazi brojne veze, korelacije, uporišta i dokaze živog, evropskog tkiva.

"Lutajući" evropskim kontinentom kroz prošlost, sadašnjost i budućnost, Le Goff plastično odgovara i na pitanja šta je to Evropa, kontinent, odgovaraju geografi ali i dodaju to je komad kopna određen prirodnim granicama, uglavnom morima. Povjesničar i historičar takvog formata kao što je Jacques Le Goff pronalazi brojne vrijednosti prošlosti Evrope od grčke i rimske civilizacije, srednjeg vijeka u kojem Evropa životno zrije i pokazuje pravo svoje lice, do formiranja zajedničkog kulturnog nasljeđa u novijim epohama.

Prolazeći kroz periode povijesnog razdoblja autor vrlo zanimljivo i poučno priča historiju, kazuje sve ono na čemu počivaju temelji pojedinih dijelova Evrope, kako su postavljeni i sa kakvih se osnova mogu vidjeti prošli događaji. Posmatrajući svaki od tih segmenata ponaosob i preko potvrđenih historijskih koordinata, Le Goff vrlo poučno ukazuje na brojna veživna tkiva evropske historije od najstarijih vremena do danas. Riječ je, ipak, o burnim i nesvakidašnjim dešavanjima, promjenama koje su imale i svoje svjetske refleksije, posebno u ranijim, ali i najnovijim epohama.

U vremenu kada se evropska zajednica širi i udružuje, kada je treći milenij vrijeme potpune evropske integracije, prema ovom autoru posebna je zadaća upoznati

i složene fenomene evrpske historije i kako to s pravom tvrdi "Neka vas ponese žar za izgradnju Europe, ona to zaslužuje". Knjiga *Priča o Europi* koja se ovom prigodom predstavlja nije samo "učenička" literatura, nego je riječ o poučniku evropskih mijena i promjena, svega onoga što se u jednom vrlo važnom i burnom vremenu treba i mora znati iz bogate i inspirativne evropske prošlosti.

Uzrast od 7 do 77 godina ovom knjigom dobija puno, sliku i priliku Evrope pisanu vrhunskim stilom, ubjedljivo i argumentovano, sa nizom paralela, veza koje svaka na svoj način daje nešto novo, evropsko, vrijedno i zanimljivo. Knjiga *Priča o Europi* je novina i za širi balkanski okvir, a u bosanskohercegovačkim prilikama teško je i zamisliti ovakav izdavački poduhvat. Ali, svakom ko u evropskim okvirima vidi svoje mogućnosti i budućnost toplo se preporučuje za čitanje i pamćenje. Preporuke se odnose prije svega na stilsku izuzetnost, historijsku argumentovanost, autoritet historičara Jacquesa Le Goffa, koji ove godine navršava osamdeset godina života i rada, ali i nešto nesvakidašnje: brojne ilustracije čiji je autor Charley Case, Belgijanac koji živi u Londonu, koji je nadahnuto ilustrovao ovu knjigu.

Toplo preporučujući knjigu *Priča o Europi* Jacquesa Le Goffa mora se kazati da je prava šteta da ovih i ovakvih knjiga, bilo kao prijevoda bilo autorskih izdanja, uopće nema na bosanskohercegovačkom tržištu. Slika složenih evropskih historijskih mijena stiže se prema davno prevaziđenim brošurama, knjigama ili autorskim radovima koji su isključivo lokalni i često bespotrebni. I autor Jacques Le Goff i knjiga *Priča o Europi* kao i izdavač "Školska knjiga" iz Zagreba su pravi primjer izuzetnog napora, zahvata posebne vrijednosti, te će vjerovatno naći odjeka kod naučne i stručne javnosti, ali i kod šireg kruga čitalaca. ■

Salih Jalimam